

Ajankohtaista opiskelijoiden rokotuksista

Ylilääkäri Ulpu Elonsalo

16.3.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Esityksen sisältö

- Muutama perusasia mm. opiskeluterveydenhuollon järjestämiseen liittyen
- Käytännön ohjeita opiskelijoiden terveystarkastuksiin ja rokotuksiin
- Valtakunnallinen rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus ammattitaidon tueksi

Kenellä vastuu opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä

- Hyvinvointialueet järjestävät opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien lukioiden ja ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta
- Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisvastuu on Kansaneläkelaitoksella (KELA), palvelut tuottaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS)
  - YTHS voi joillakin alueilla käyttää yksityisiä palveluntarjoajia palvelujen tuottamisessa
- Hyvinvointialueen on järjestettävä terveysneuvontaa ja terveystarkastuksia myös opiskeluhuollon ja työterveyshuollon ulkopuolelle jääville henkilöille
- Jos opiskelijalla ei ole oikeutta opiskeluterveydenhuollon palveluihin, hän saa tarvitsemansa rokotukset, hyvinvointialueensa terveydenhuollossa (Terveydenhuoltolaki 1326/2010)

Opiskelijat, jotka eivät kuulu opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin

- On erilaisilla oleskeluluvilla tänne saapuvia ”väliinputoajaryhmiä”
- Koulutusta järjestäviä toimijoita voi olla paljon
- Koulutuksia järjestävillä tahoilla ei ole tietotaitoa tt-torjunnasta eikä rokotuksista, toiminta on kirjavaa
- Yhtäkkiä saatetaan tuoda erilaisia aikuiskoulutettavia esim. etenkin SOTE-alalle
  - Unohdettu tarve järjestää seulontoja tt-torjumiseksi
  - Rokotussuojan tarkistaminen ennen harjoitteluvaiheita
  - Tuberkuloosin seulonta tärkeää
  - Opiskelijoiden joukossa todettu MRSA-kantajia siinä vaiheessa, kun ovat jo ehtineet työskennellä osastolla
- On havaittu lainsäädännön täsmennystarpeita, pyrittävä edistämään, kun tt-lainsäädännön uudistamista tehdään seuraavina vuosina

Terveysneuvonta ja rokotukset ovat osa opiskeluterveydenhuoltoa

- Opiskelijoiden rokotussuojan tarkistaminen, infektioiden torjuntaan ja rokotuksiin liittyvä neuvonta sekä rokottaminen ovat osa opiskeluterveydenhuoltoa
- Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskelijan työssäoppimisen ja työharjoittelun aikainen terveydenhuolto
- Poikkeuksena ovat oppisopimuksella opiskelevat, jotka kuuluvat työterveyshuollon palvelujen piiriin

Mistä lisätietoa?

- Lisätietoa opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä, terveystarkastuksista ja siitä, ketkä ovat oikeutettuja opiskeluterveydenhuollon palveluihin
  - [Opiskelijoiden rokotukset](#) (THL:n verkkosivu)
  - [Opiskeluterveydenhuolto: järjestäminen](#) (THL:n verkkosivu)
  - [Opiskeluterveydenhuolto: Kenelle palvelut?](#) (THL:n verkkosivu)
  - [Opiskeluterveydenhuolto: Neuko-tietokanta \(Terveysportti, Duodecim\)](#)

Rokotteet hankitaan budjettivaroin

- Rokotteet eivät ole ilmaisia!
- Ohjeita kaikille toimijoille tilaamiseen yms. liittyen: [Rokotusten järjestäminen hyvinvointialueella](#)

Yhteistyötä tarvitaan

- Hyvinvointialueiden, KELA:n ja YTHS:n on hyvä tehdä yhteistyötä korkeakouluopiskelijoiden rokotusten järjestämiseen liittyvissä asioissa
- Samalla on myös syytä sopia toimintatavoista, jotka liittyvät kansallista rokotusohjelmaa varten hankittujen rokotteiden
  - tilaamiseen
  - jakeluun
  - Käytön, käyttämättä jääneiden annosten ja hävikin seurantaan
  - raportointiin
- Kansallista rokotusohjelmaa varten hankituilla rokotteilla toteutetaan myös niitä tartuntatautilain pykälä 48:n mukaisia rokotuksia, jotka liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon alalle opiskelevien työharjoitteluun
[Rokotusten järjestäminen hyvinvointialueella](#)

Erityisesti huomioitavaa 1/3

- Rokotteiden tilaamisessa tulee olla tarkka
- Voit käyttää opiskelijan TT-lain pykälä 48 mukaisiin rokotuksiin kansallista rokotusohjelmaa varten hankittuja MPR-, vesirokko-, influenssa- ja dtap-rokotteita
- YTHS ja sen alihankintakumppanit voivat tilata tarvitsemiaan rokotteita, jos asioista on sovittu hyvinvointialueen kanssa'
- Myös sairaala-apteekin ja lääkekeskuksen pitää tietää, mitkä tahot toteuttavat hyvinvointialueen vastuulla olevia rokotuksia
  - Sairaala-apteekit ja lääkekeskukset kannattaa kytkeä mukaan, kun suunnitellaan toimintoja ja mietitään esim. rokotteiden jakelua
  - Niillä on myös ns. valvonta- ja seurantavastuuta
  - Niiden on hyvä olla mukana siinä, mitä sovitaan esim. YTHS:n + sen käyttämien alihankkijoiden ja hyvinvointialueen välillä

Erityisesti huomioitavaa 2/3

- Rokotustoiminta pitää kaikkiaan suunnitella huolellisesti ja toteuttaa järkevästi ja asianmukaisesti mukaan lukien rokotusten kirjaaminen ja tiedonsiirto
- Kirjaamiseen ja tiedonsiirtoon kiinnitettävä erityistä huomioita, henkilöstön perehdytys ja koulutus
- Rokotustiedot siirtyvät osana avohilmo-tiedonsiirtoa vain, jos toimija on liittynyt tiedonsiirtoon
  - Ei pidä olettaa, että näin on, hyvinvointialueen on syytä tarkistaa asia
  - Liittymistä avohilmo-tiedonsiirtoon voi ja kannattaa myös edellyttää sinä tilanteessa, kun opiskelijoiden rokotusten toteuttamiseen liittyvistä asioista sovitaan ulkopuolisen palveluntarjoajan ja/tai sen alihankkijan kanssa, joka rokotuksia käytännössä toteuttaa
- [Rokotusten kirjaaminen ja tiedonsiirto](#)

Erityisesti huomioitavaa 3/3

- Rokotehukkaa on vähennettävä, sitä seurataan entistä tarkemmin
- THL ja sairaala-apteekit ja lääkekeskukset tehostavat rokotteiden käytön ja rokotehävikin seuranta ja raportointia
- Turhaa rokotehävikki on minimoitava
  - Rokotustoiminta pitää suunnitella huolellisesti ja toteuttaa järkevästi ja asianmukaisesti
  - Kaikkien opiskeluterveydenhuollon palveluja tuottavien tahojen on oltava tarkkana tilauksissa
  - Tilaajien on tiedettävä, mitä rokotuksia varten voi tilata valtion budjettivaroin hankittuja rokotteita
  - Säilytyksestä ja oikeasta käsittelystä on huolehdittava asianmukaisesti:
[Rokotteiden käsittely oikein](#)
  - Toimintayksiköiden on seurattava rokotteiden käyttöä
  - On myös pystyttävä raportoimaan tietoja, käyttämättä jääneistä annoksista ja rokotehävikistä

Koronarokotuksista

- Sinun on hyvä olla perehtynyt koronavirustautiin ja koronarokotuksiin siten, että pystyt antamaan tarvittaessa jotakin neuvontaa ja tarvittaessa löytämään tietoa myös niihin liittyen
- Hyvinvointialueet huolehtivat koronarokotuksista
- Joillakin hyvinvointialueilla koronarokotuksia saatetaan antaa myös toisen asteen opiskeluterveydenhuollossa
  - [Koronavirusrokotteet eli COVID-19 -rokotteet – ohjeita ammattilaisille](#)
  - [Rokotteet ja koronavirus \(kansalaisille suunnattua tietoa\)](#)

Käytännön ohjeita opiskelijoiden terveystarkastukseen ja rokotukseen

Terveystarkastuksista

- Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista
- Tarkastuksista poisjäävien tilanne tulisi pyrkiä selvittämään esimerkiksi uudella yhteydenotolla
- On tärkeätä, että ei unohdeta muuta tartuntatautien torjuntaa esim. tuberkuloosin seulonta tietyissä tilanteissa
- Opiskeluterveydenhuollossa kiinnitettävä erityistä huomioita ulkomailta tuleviin opiskelijoihin, jotka kuuluvat opiskeluterveydenhuollon piiriin
- Yhteistyötä tarvitaan korkeakouluopiskelijoiden osalta YTHS:n ja hyvinvointialueiden
- Yhteistyötä tarvitaan myös esimerkiksi aikuiskoulutusta järjestävien tahojen ja hyvinvointialueiden kesken (”väliinputoajat”)

Tarkista rokotukset terveystarkastuksista

- Opiskelijoiden rokotussuoja tulisi tarkistaa ja tarvittaessa täydentää heti opintojen alkuvaiheessa
- Muista tarkistaa kuuluuko opiskelija kansallisen rokotusohjelman mukaisten riskiryhmärokotusten piiriin
- Samalla kannattaa jo kartoittaa, tarvitseeko opiskelija mahdollisesti jotain lisäsuojaa työharjoittelun vuoksi
- Hyvinvointialueilla haasteena ”väliinputoajaryhmät” esim. aikuisopiskelijat
  - Ei tarkkaa tietoa järjestäjä tahoista omalla alueella
  - Järjestäjätahoilla ei riittävästi tietoa lainsäädännöstä, TT-torjunnasta eikä rokotuksista
  - Ulkomailta yhtäkkisesti tuodut suurehkokin ryhmät
  - Ed. mainituista etenkin SOTE-alalle opiskelevien TT-torjunnan ja harjoittelun aikaisen suojan tai potilasturvallisuus näkökulmasta vaaditut seulonnat ja edellytetyt rokotukset

Terveystarkastuksista toisella asteella

- Lukioissa ja ammatillisessa oppilaitoksissa opiskeleville järjestetään ensimmäisenä opiskeluvuonna terveydenhoitajan terveystarkastus
  - Kaikilta opiskelijoilta tarkistetaan myös rokotussuoja ja puutteellinen suoja täydennetään
  - Tarkistetaan kuuluuko opiskelija kansallisen rokotusohjelman mukaisten riskiryhmärokotusten piiriin
- SOTE-alan opiskelijat
  - Arvioidaan työharjoitteluun liittyvä suojatarve esim.
    - Hepatiitti B rokotukset –osalle opiskelijoista
    - Influenssarokotus kaikille SOTE-alalle töihin tai työharjoitteluun meneville
  - TT-lain pykälä 48 / potilasturvallisuus - edellytettävä suojan / rokotusten tarpeen arviointi
  - Huom! Kaikki SOTE-alalle opiskelevat eivät tarvitse TT-lain mukaista hinkuyskäsuojaa, dtap-rokotus annetaan vain, jos on menossa pitkäaikaiseen työharjoitteluun alle 12 kk pariin
- Muiden alojen opiskelijat
  - Arvioidaan työharjoitteluun liittyvä suojatarve

Korkeakouluopiskelijoiden terveystarkastuksista

- Korkea-asteella opiskelijoille toteutetaan ensimmäisenä opiskeluvuonna terveystarkastus, jonka perusteella tehdään tarvittaessa terveystarkastus
  - Tarkistetaan rokotussuoja ja puutteellinen suoja täydennetään
  - Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista
  - Tarkastuksista poisjäävien tilanne tulisi pyrkiä selvittämään esimerkiksi uudella yhteydenotolla
- SOTE-ammatteihin opiskelevat kuten edellisessä diassa
  - Miten hyvin tavoitetaan SOTE-ammatteihin opiskelevat?
- Ulkomailta tulevat opiskelijat aiheuttavat omat haasteensa
  - TT-torjunnassa, seulonnoissa ja rokotusten järjestämisessä YTHS:n ja hyvinvointialueiden välinen yhteistyö on tärkeää

**Valtakunnallinen
rokotusosaamisen
koulutuskokonaisuus**

**Vahvistaa
osaamistasi**

Valtakunnallinen rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus

Rokottajan ammattitaito

- **Rokotusosaaminen on laaja käsite, pelkkä pistososaaminen ei riitä**
- [Mitä rokottajan tulee osata](#) ja hallita, on määritelty tarkemmin Infektiotaudit ja rokotukset -sivustolla
- Samalla se määrittää myös sen, mitä rokottajan asianmukaisen koulutuksen tulisi sisältää ja minkälainen osaaminen koulutuksella tulisi varmistaa
- **Työntekijällä on oma velvollisuus** huolehtia osaamisestaan
- **Työnantajalla on velvollisuus varmistaa ja huolehtia** siitä, että henkilöstön osaaminen on ajan tasalla ja vastaa niitä tehtäviä, joita henkilöstö kulloinkin tekee

Valtakunnallinen rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus amk:ssa

thl

Lisätietoja koulutuksesta
thl.fi/rokotuskoulutus

Varmista rokotusosaamisesi

Valtakunnallinen rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus antaa hyvät valmiudet laadukkaaseen työskentelyyn, vahvistaa osaamistasi ja kattaa kaikki ne rokottamiseen ja rokotuksiin liittyvät osa-alueet, jotka sinun tulee hallita. Opinnot suoritetaan verkko-opintoina.

Kenelle?
Koulutuskokonaisuus on tarkoitettu

- ammattikorkeakoulujen terveydenhoitaja-, sairaanhoitaja- ja kättilöopiskelijoille
- jo työssä oleville terveydenhoitajille, sairaanhoitajille ja kättilöille
- kaikille, jotka tarvitsevat työssään rokottamiseen ja rokotuksiin liittyvää osaamista.

Rokotusosaamisen perusteet 2 op
Rokotusosaamisen perusteet -opintojaksolla tutustut rokotuksilla ehkäistäviin tauteihin, kansalliseen rokotusohjelmaan, rokotusten hyötyihin ja siihen, mistä löydät luotettavaa tietoa rokotusten mahdollisista haittavaikutuksista.

Opit ohjaamaan ja tukemaan asiakasta rokotuspäätöksen teossa tutkitun tiedon perusteella. Opit myös perusasiat rokotustaidoista, kuten mitä asioita tulee huomioida ennen rokottamista, rokottaesasi ja rokottamisen jälkeen.

Rokotusosaamisen perusteet on tarkoitettu kaikille, jotka tarvitsevat rokotuksiin, niillä ehkäistäviin tauteihin sekä rokottamiseen liittyvää osaamista työssään.

Valtakunnallinen rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus

- Luotu ja päivitetään yhteistyössä: Metropolia, Diak, Novia, Arkada ja Turun ammattikorkeakoulu sekä THL
- Asianmukainen rokotuskoulutuksen varmistamiseksi ja osaamisen yhtenäistämiseksi
- Käytössä tutkintoon johtavassa koulutuksessa lähes kaikissa amk:ssa, joissa voi opiskella terveydenhoitajaksi, sairaanhoitajaksi, kättilöksi tai ensihoitajaksi
- **Soveltuu myös täydennyskoulutukseen**

Valtakunnallinen rokotusosaamisen perusteet- opintojakso (2 op)

- On suunniteltu siten, että se kattaa kaikki ne rokottamisen perusosa-alueet, jotka rokottajan tulee osata ja hallita
- **Sen suorittaminen hyväksytysti toimii ensisijaisena näyttönä** sellaisesta asianmukaisesta **teoreettisesta** rokotusosaamisesta, jota rokottajalta edellytetään
- Vuosittain 2000–3000 opiskelijaa suorittaa osana th, sh tai kättilön tutkintoa
- Hyödyllinen monille myös täydennyskoulutuksena
- Jos tuntuu siltä, että oma rokotusosaaminen ei ole riittävän vahva ja kattava, niin kannattaa suorittaa
- Perusteiden suorittamista ei tarvitse vaatia niiltä, jotka ovat jo pitkään toimineet rokottajina ja hallitsevat kaikki rokottamiseen liittyvät osaamisalueet

Valtakunnallinen rokotusosaamisen koulutuskokonaisuus

- **Syventävä -opintopaketti 1 op**
- Varmistaa osaamistasi
- Verkkopohjainen, pystyy suorittamaan työn ohessa
- Täydennyskoulutustarjonnassa: Metropolia amk suomenkielinen toteutus ja Noviassa voi opiskella ruotsiksi

Säkerställ dina vaccinationskunskaper

Den nationella utbildningshelheten i vaccinationskunskap ger god kompetens för ett kvalitativt arbete och den stärker dina färdigheter. Utbildningshelheten omfattar allt du bör behärska gällande vaccinering och själva vaccinationsprocessen. Studierna genomförs som nätstudier.

Till vem?

Utbildningshelheten är avsedd för:

- Blivande hälsovårdare, sjukskötare och barnmorskor som studerar vid yrkeshögskolor
- Hälsovårdare, sjukskötare och barnmorskor i arbetslivet
- Alla som behöver kunskaper om vaccinering och vacciner i sitt arbete.

Den nationella utbildningshelheten i vaccinationskunskap

Den nationella utbildningshelheten i vaccinationskunskap består av två studieavsnitt:

- Grunderna i vaccinationskunskap (2 sp)
- Fördjupad vaccinationskunskap (1 sp)

Studieavsnitten i utbildningshelheten innehåller olika typ av material och uppgifter. I slutet av studieavsnitten avläggs en tentamen. Båda studieavsnitten är också lämpliga som fortbildning för personer som redan är i arbetslivet. Studieavsnitten kan även genomföras separat.

Grunderna i vaccinationskunskap 2 sp

I studieavsnittet om Grunderna i vaccinationskunskap får du lära dig om sjukdomar som kan förebyggas med vaccinationer, det nationella vaccinationsprogrammet, fördelarna med vaccinationer och var du kan hitta tillförlitlig information om vaccineras eventuella biverkningar.

Du lär dig att utifrån forskningsbaserad kunskap vägleda och stödja klienten i sitt vaccinationsbeslut. Du kommer också att lära dig grunderna i vaccinationsfärdighet, så som vad du bör tänka på före vaccinationen, då du vaccinerar och efter vaccinationen.

Grunderna i vaccinationskunskap är avsedd för alla som i sitt arbete behöver kunskaper om vacciner, vaccinering och sjukdomar som kan förebyggas genom vaccination.

En godkänd prestation i studieavsnittet fungerar först och främst som bevis på sådana viktiga teoretiska vaccinationskunskaper som förutsätts av en som arbetar som vaccinator.

Fördjupad vaccinationskunskap 1 sp

I studieavsnittet Fördjupad vaccinationskunskap kommer du att bekanta dig med vaccinationsetik, vaccinations säkerhet och effekterna av vaccinationer.

Du lär dig vad du ska ta hänsyn till när du vaccinerar klienter som tillhör olika grupper. Till exempel kommer du att få färdigheter i att vaccinera gravida kvinnor, invandrare och turister, samt att vägleda klienten gällande vaccinationer. Du kommer också att få färdigheter i hur du skall bemöta personer som förhåller sig tveksamt till vaccinationer.

Det fördjupade avsnittet är riktat till hälsovårdarstuderanden och andra som behöver fördjupade färdigheter.

Den nationella utbildningshelheten i vaccinationskunskap

Valtakunnallinen rokotusosaamisen syventäminen –opintojakso, 1 op

- Syventää ammattitaitoasi
- Antaa lisätaitoja ja valmiuksia mm.
  - Ohjaamiseen ja neuvontaan
  - Erityisryhmien rokottamiseen
  - Rokotuksia epäröivien kohtaamiseen
  - Matkailuterveyteen
- Erityisesti terveydenhoitajille ja muille syventävää tietoa ja ohjaustaitoja tarvitseville
- Vuosittain n. 600(-800) opiskelijaa suorittaa syventävät

Ajantasaisten tietojen ylläpitoon

- THL:n Infektiotautien torjunta ja rokotukset –sivusto
- THL:n maksuttomat verkkokoulutukset ja koulutusmateriaalit
- THL:n materiaaleja saa hyödyntää vapaasti paikallisessa koulutuksissa ja perehdytyksissä
- Myös Terveysportin NEUKO-tietokannasta linkit Infektiotaudit ja rokotukset –sivustolle ja päinvastoin
- Muut valtakunnalliset koulutustilaisuudet
- Paikallinen koulutus ja perehdytys myös tärkeää mukaan lukien rokotusten kirjaaminen

Kiitos tarkkaavaisuudesta